

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 26 juni 2025

Zaaknummer : 1314119
Team : IASZ
Portefeuillehouder : S.A. Meerhoff
Openbaarheid : Actief openbaar

Onderwerp

Zienswijze concept jaarrekening 2024 en ontwerpbegroting 2026 Gemeenschappelijke Regeling Spaarne Werkt

Kernboodschap

Spaarne Werkt is het Participatiebedrijf in Zuid-Kennemerland voor de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort. Spaarne Werkt biedt een veilige werkomgeving voor inwoners die niet of niet zonder begeleiding de stap naar een betaalde baan bij een reguliere werkgever kunnen maken. Het bestuur van Spaarne Werkt heeft op 17 april 2025 de voorlopige jaarrekening 2024 opgesteld en ingestemd met de ontwerpbegroting voor 2026. Het college stelt de raad voor een positieve zienswijze te geven ten aanzien van zowel de concept jaarrekening 2024 als de ontwerpbegroting 2026.

Besluit B&W

1. Kennis te nemen van de concept jaarrekening 2024 van Spaarne Werkt;
2. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2026 van Spaarne Werkt;
3. De raad voor te stellen een positieve zienswijze af te geven ten aanzien van zowel de concept jaarrekening 2024 als de ontwerpbegroting 2026 van Spaarne Werkt;
4. Het voorstel voor te leggen aan de commissie Samenleving om advies te geven aan de raad.

Besluit raad

De raad van de gemeente Heemstede;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13 mei 2025;

Besluit:

1. Een positieve zienswijze te geven ten aanzien van zowel de concept jaarrekening 2024 als de ontwerpbegroting 2026 van Spaarne Werkt;
2. De zienswijze kenbaar te maken aan het bestuur van de GR Spaarne Werkt.

De raad voornoemd,

de griffier,

K. Millenaar

de voorzitter,

F. Binnendijk

Wettelijke grondslag

Juridisch en beleidskader

- Wet sociale werkvoorziening (Wsw)
- Participatiewet (Pw)
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
- Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland

Bevoegdheid

In lijn met artikel 18 en 19 van de gemeenschappelijke regeling Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland worden de raden van de deelnemende gemeenten nu in de gelegenheid gesteld hun zienswijze over de concept jaarrekening en de ontwerpbegroting 2026 vóór 15 juli 2025 kenbaar te maken aan het bestuur van Spaarne Werkt. De stukken kunnen dan vóór 1 augustus 2025 door het bestuur worden vastgesteld en aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland worden gestuurd.

Bestuurlijke achtergrond

- Ontwerpbegroting 2025 Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland (Spaarne Werkt)
- Rapport en koers voor een duurzame toekomst Spaarne Werkt
- Transitieplan Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland (Spaarne Werkt)

Motivering

Het Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland (Spaarne Werkt) voert in opdracht van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort de volgende vier taken uit:

- Sociale werkvoorziening (Wet sociale werkvoorziening)
- Nieuw beschut werk (Participatiewet)
- Re-integratie voor werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt en werkzoekenden met een arbeidsbeperking die in aanmerking komen voor een garantiebaan (Participatiewet)
- Leerwerktrajecten voor jongeren met schooluitval zonder beroeps- of startkwalificatie (Wet voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare posities).

Concept Jaarrekening 2024

In 2024 bood Spaarne Werkt een beschutte werkplek voor 559 inwoners die nog vallen onder de oude wet sociale werkvoorziening (Wsw), waarvan 36 inwoners uit Heemstede, en 134 inwoners met een indicatie beschut werk, waarvan 14 inwoners uit Heemstede. Daarnaast zaten er in 2024 763 inwoners uit Zuid-Kennemerland in een re-integratietraject, waarvan 128 inwoners uit Heemstede en Bloemendaal tezamen, en namen 42 jongeren deel aan het Jongerenprogramma gericht op leren en werk, waarvan 3 jongeren uit Heemstede.

Bij de conceptjaarrekening 2024 is door de accountant een controleverklaring afgegeven op de getrouwheid. De rechtmatigheid is door het bestuur van Spaarne werkt zelf gecontroleerd en verantwoord in de rechtmatigheidsverantwoording die onderdeel is van de conceptjaarrekening 2024. De accountant heeft geconstateerd dat de door het dagelijks bestuur afgegeven rechtmatigheidsverantwoording een getrouwe weergave is van de rechtmatigheid van het door haar gevoerde financieel beheer.

Ontwerpbegroting 2026

Met de komst van de Participatiewet in 2015 is de beweging ingezet om zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij reguliere werkgevers te plaatsen, bijvoorbeeld met inzet van loonkostensubsidie. Dat betekent ook dat er veel minder mensen beschikbaar zijn en komen om de omvang van het werkpakket dat Spaarne Werk aanbiedt, zoals schoonmaak of groen, te kunnen blijven doen. Net als veel andere werkontwikkelbedrijven zal Spaarne Werkt moeten transformeren om de bedrijfsvoering weer meer in evenwicht te brengen. Het bestuur heeft eind 2023 gekozen voor een duidelijke koers van de transitie, waarbij enerzijds wordt vastgehouden aan de bedoeling van de Participatiewet om zoveel mogelijk mensen bij reguliere werkgevers te plaatsen, maar waarbij er wel een infrastructuur in stand blijft die altijd een thuisbasis vormt voor mensen die de stap naar reguliere werkgevers niet (duurzaam) kunnen maken. Eind 2024 zijn de eerste stappen gezet voor de afbouw van de werksoorten Business Post, Parkeerbeheer en het Fietsdepot en het afstoten van restaurant De Ripper. In maart 2025 zijn de personele en financiële consequenties van deze koers verder vertaald in een transitieplan 2025 – 2028. Het transitieplan laat zien dat het tekort bij Spaarne Werkt ondanks besparingsmaatregelen de komende jaren flink blijft. Het bestuur heeft daarom opdracht gegeven om in de zomer 2025 scenario's te presenteren voor 1) huisvesting 2) Kleding en Kringloop en 3) het Jongerenprogramma. In de ontwerpbegroting is nog geen rekening gehouden met de uitkomsten hiervan.

Argumenten ten aanzien van de concept jaarrekening 2024

1. Spaarne Werkt heeft voldoende reserve om negatief resultaat op te vangen

Het voorstel van het bestuur is om het negatieve resultaat van € 974.000 aan de algemene reserve van Spaarne Werkt te onttrekken. Dit is in lijn met het bestaande beleid om voordelen aan de algemene reserve toe te voegen en nadelen hieraan te onttrekken. Na deze onttrekking bedraagt de algemene reserve per ultimo 2024 nog € 3,948 miljoen. Bij deze reserve bedraagt de solvabiliteit ruim 32% en valt nog binnen het door Spaarne Werkt vastgestelde minimum van 30%. Daarmee heeft Spaarne Werkt voldoende reserves om het negatieve resultaat op te vangen. Daarnaast is nog sprake van een bestemmingsreserve voor het dak die na onttrekking van de in 2024 gemaakte kosten nog € 854.000 bedraagt. De solvabiliteit, inclusief de voor het dak gereserveerde bestemmingsreserve, blijft met 39,5% ruim binnen de minimale norm van 30%.

2. Spaarne Werkt heeft de taakstelling voor het krimpen van formatie niet gehaald

Een deel van het tekort wordt veroorzaakt doordat de formatie hoger was dan begroot. In 2024 was er 117,8 fte niet-regeling gebonden personeel in dienst tegenover 115,1 fte begroot. Bij de begroting 2024 heeft het bestuur Spaarne Werkt juist een taakstelling meegegeven om de formatie niet-regeling-gebonden personeel in lijn te brengen met de krimpende organisatie. Het tekort onttrekken aan de reserve van Spaarne Werkt ligt dan ook in lijn met de taakstelling en is bovendien in lijn met wat gebruikelijk is.

3. Komende jaren blijft een tekort: grenzen aan reserve Spaarne Werkt

Het transitieplan 2025-2028 laat zien dat de komende jaren nog flinke tekorten worden verwacht. Dat is reden voor het bestuur om vervolgonderzoeken voor huisvesting en Kleding en Kringloop te starten die aanknopingspunten moeten bieden om het tekort op termijn naar beneden te brengen. Desalniettemin moet voor 2025 en 2026 rekening worden gehouden met tekorten, terwijl die niet onttrokken kunnen worden aan de reserve van Spaarne Werkt zonder daarmee onder de door het bestuur vastgestelde solvabiliteitsnorm van 30% te komen. De gemeenten zullen dan (deels) dit tekort moeten dekken.

Argumenten ten aanzien van de Ontwerpbegroting 2026

1. Spaarne Werkt biedt werkplekken voor inwoners met een indicatie beschut werk

Wij hechten veel waarde aan de rol van Spaarne Werkt, dat voor inwoners die ondersteuning nodig hebben bij het verkrijgen en behouden van werk zowel een vangnet als een springplank vormt. Daarmee vervult Spaarne Werkt een essentiële maatschappelijke functie en biedt het mensen met een beschutte werkplek de kans om op een zinvolle manier bij te dragen aan de samenleving. Daarnaast zijn gemeenten, op grond van de Participatiewet (en de oude Wet sociale werkvoorziening), verplicht om mensen met een indicatie beschut werk een betaalde baan te bieden in een aangepaste omgeving. Door de beschutte werkplekken bij Spaarne Werkt kan de gemeente aan haar wettelijke verplichting voldoen.

2. De ontwerpbegroting 2026 is in lijn met het transitieplan 2025 – 2028

Spaarne Werkt zit – net als de meeste andere werkontwikkelbedrijven – in een transitie, waarbij de infrastructuur die gebaseerd was op de oude Wet sociale werkvoorziening wordt omgevormd naar een moderne, kleinere organisatie. Dit proces verloopt zorgvuldig en in een tempo dat rekening houdt met de doelgroep. In het transitieplan 2025 – 2028 zijn de personele en financiële consequenties zichtbaar gemaakt. Dit plan is in maart 2025 met de raden gedeeld. De ontwerpbegroting 2026 is in lijn met de prognose voor 2026 in het transitieplan.

3. Het tekort van Heemstede is verwerkt in de Kadernota

Het Heemsteedse deel in het begrote tekort over 2026 (ruim € 1,7 miljoen) is € 105.000. Het tekort is verwerkt in de Kadernota 2026. Van de deelnemende gemeenten is een structurele additionele bijdrage nodig. De verdeling van deze additionele bijdrage tussen de deelnemende gemeenten gebeurt op basis van het aantal Wsw-medewerkers per gemeente. Op dit moment pakt dit gunstig uit voor Heemstede, wat resulteert in een financieel voordeel in de Kadernota.

3.1 Tekort beschut werk

Een groot deel van dit tekort wordt veroorzaakt door het tekort op beschut werk. Al jaren blijkt dat de Rijksmiddelen voor beschut werk ontoereikend zijn. Dat is een landelijk probleem. Ondanks de besparingsmaatregelen die door Spaarne Werkt al zijn genomen, blijft er de komende jaren nog een tekort dat voor een groot deel wordt veroorzaakt door het tekort op beschut werk. De algemene

reserve van Spaarne Werkt is ontoereikend om het volledige tekort over een langere periode op te vangen, zonder dat daarmee de door het bestuur bepaalde solvabiliteit van 30% in het geding komt.

3.2 Extra gelden van het rijk voor tijdelijke beschutte werkplekken

Gemeenten ontvangen van het Rijk € 3.600 per werkplek voor mensen die de stap naar de reguliere arbeidsmarkt (nog) niet kunnen maken (landelijk 10.000 plekken), de zogenaamde infrastructurele opslag die eind 2023 is toegezegd in het kader van de omvorming van werkontwikkelbedrijven. Voor de regio Zuid-Kennemerland gaat het om ongeveer 100 plekken. Spaarne Werkt heeft 55 fte werkplekken opgenomen in de ontwerpbegroting 2026. Dat komt neer op bijna € 200.000, waarvan € 12.000 voor Heemstede. Deze gelden zijn niet meegenomen in de ontwerpbegroting 2026, maar kunnen alsnog ingezet worden als dekking van het tekort.

3.3 Transitiekosten

De uitkomsten van de vervolgonderzoeken uit het transitieplan (huisvesting, Kleding en Kringloop en het Jongerenprogramma) zijn niet meegenomen in de begroting 2026 van Spaarne Werkt, maar kunnen wel invloed hebben op het resultaat over 2026. Daarnaast ontvangen gemeenten van het Rijk transitiegelden die niet zijn meegenomen in de begroting. Voor 2026 zijn deze transitiegelden voor de vier gemeenten samen € 350.000 euro. Hiermee hebben gemeenten nog een buffer die ingezet kan worden als blijkt dat er bijvoorbeeld investeringen nodig zijn voor huisvesting of formatie toch sneller afgeschaald moet worden.

Kanttekeningen, risico's en beheersmaatregelen

1. Tempo en financiële effecten van de transitie

Het transitieplan laat zien dat de komende jaren tekorten worden verwacht.

2. Tijdelijke werkplekken voor inwoners uit de doelgroep worden niet ingevuld

In de ontwerpbegroting is rekening gehouden met 55 fte die tijdelijk in dienst komen van Spaarne Werkt omdat ze de stap naar de reguliere arbeidsmarkt (nog) niet kunnen maken. Dit is een belangrijke functie, omdat daarmee langer de tijd is om te kijken waar mensen het best tot hun recht komen. Met name voor de werksoort Kleding en Kringloop is dit een belangrijke functie. In de bezetting van deze werksoort is in de ontwerpbegroting rekening gehouden met 32 fte. Daarmee wordt voorkomen dat regulier moet worden ingehuurd. Dat betekent wel dat er continuïteit moet zijn in de instroom van inwoners voor wie deze tijdelijke plekken passend zijn. Om het risico te beperken zal bij de afbouw van werksoorten meer gestuurd worden op herplaatsing naar Kleding en Kringloop.

3. Landelijke taakstelling beschut werk is lager dan begroot

Jaarlijks wordt door het Rijk bepaald hoeveel beschutte werkplekken gemeenten minimaal moeten realiseren. Tot nu toe is de Rijksfinanciering van de begeleidingskosten ook op deze aantallen gebaseerd. Dat betekent dat gemeenten niet meer krijgen dan het aantal plekken volgens die taakstelling. Landelijk wordt gesproken over een andere manier van financiering,

waarbij meer recht wordt gedaan aan de daadwerkelijke realisatie. Op dit moment is daarover echter nog niets bekend. Wanneer de methodiek blijft zoals die nu is, betekent dat een risico wanneer het aantal inwoners van Heemstede met een indicatie beschut werk in 2026 hoger is dan de landelijke taakstelling. Gemeenten zijn weliswaar niet verplicht om een beschutte werkplek aan te bieden boven de taakstelling, maar vanuit de doelgroep geredeneerd is dit een onwenselijke situatie. Overigens wordt altijd zorgvuldig gekeken naar het proces van aanvragen van de indicatie beschut werk en gezocht naar mogelijkheden voor ontwikkeling van inwoners met een indicatie beschut werk naar bijvoorbeeld een banenafpraak.

4. *Tempo van transitie blijft achter*

In de ontwerpbegroting 2026 is rekening gehouden met afbouw van niet-regeling-gebonden personeel naar 99,8 fte. Ten opzichte van de bezetting eind 2024 (bijna 118 fte) betekent dat een forse krimp. Daarnaast drukken de overheadkosten flink op de resultaten van de afzonderlijke programma's, terwijl er wel al rekening is gehouden met maatregelen om die terug te brengen. Wanneer deze maatregelen niet worden gerealiseerd, loopt de transitie achter op de begroting, terwijl het bestuur juist inzet op het terugbrengen van het tekort.

5. *Compensatie via rijks-circulaires algemene uitkering gemeentefonds*

In de ontwerpbegroting 2026 is evenals voorgaande jaren als uitgangspunt genomen dat de hogere kosten vanwege indexering van de lonen voor de Wsw volledig worden gecompenseerd door de integratie-uitkering Participatie vanuit het gemeentefonds. Dit is een reële veronderstelling gezien de ervaringscijfers uit voorgaande jaren. Echter op dit moment lopen nog de moeizame onderhandelingen op Rijksniveau over de in de Voorjaarsnota 2025 op te nemen middelen voor de diverse beleidsterreinen. Het is afwachten of de in deze ontwerpbegroting 2026 geraamde participatie-uitkering daadwerkelijk in de komende meicirculaire 2025 beschikbaar komt. Een eventueel lagere bijdrage bevat een risico voor de begroting.

Duurzaamheid

n.v.t.

Financiën

Van de deelnemende gemeenten is een structurele additionele bijdrage nodig. De verdeling van deze additionele bijdrage tussen de deelnemende gemeenten gebeurt op basis van het aantal Wsw-medewerkers per gemeente, voor Heemstede gaat het om een tekort van €105.000. Heemstede had eerder al rekening gehouden met een tekort op Beschut Werk van € 156.000. Waardoor er in de kadernota 2026-2029 sprake is geweest van een voordeel van € 51.000 voor 2026.

De budgetten van Spaarne Werkt zijn voor de jaren 2026 tot en met 2029 in de Kadernota geïndexeerd.

Samenwerking en communicatie

Alle stukken rondom de jaarrekening, begroting en zienswijzen zijn afgestemd met zowel Bloemendaal, Haarlem als Zandvoort.

Planning/uitvoering

- College: 13 mei 2025.
- Commissie Samenleving: 11 juni 2025.
- Raad: 26 juni 2025.
- Kenbaar maken zienswijzen raad aan het bestuur van Spaarne Werkt na besluitvorming door de raad. Dit moet uiterlijk vóór 4 juli 2025 (voorlopige jaarrekening) respectievelijk 15 juli 2025 (ontwerpbegroting) worden gedaan.
- Bestuursvergadering Spaarne Werkt waarin de stukken worden vastgesteld: 4 juli 2025.
- Verzenden jaarrekening aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland: uiterlijk 15 juli 2025.
- Verzenden begroting aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland: uiterlijk 1 augustus 2025.

Bijlage(n)

1. Voorlopig jaarverslag en concept jaarrekening 2024 van het Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland (Spaarne Werkt);
2. Ontwerpbegroting 2026 van het Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland (Spaarne Werkt).